

ILANGANI 2

Atauhiinaqmik uqauhilgit Ilihainiqmut unalu Uqauhingit ilhapkaidjutinganik

Piliuqtuq ihuaqhaqhimayuq tunngavikhaq ukununnga pinahuarutinga tuniqhaininnga unalu ikayayuutimik pivallianiq

Tamna Nunavut Kavamanga unalu Ilinniaqtuliriyiitkut akhuuqtut atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut unalu ilihaidjutinginnik iniqtiqtut ilihagtut uqayuktut Inuit uqauhinginnik. Tunngaviuyuq ilihaidjutigiyaunivut unalu akhuurutauyuq ilanga piliuriami ilihaqhimayuq unalu inmikkuuqtut angayukhiinit iliharvinganit ilihaidjutinginnik iniqtiqtut. Atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut tunihimmaaqtauniaqtuq Nunavunmi; kihimi, tuniqhaininnga tunngavinga unalu munarininngalu qanuqtut tuniyayuq ihuaqhaqtauniaqtuq ukunannga piunayanginnik maligaliuqhimayut aadlanguqtiringit.

2008mi angiyumik ihumagiyaat ukununnga piliurninnganut umannga pingahut uuktuutit atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut. Kihimi, pingiplugu nakuutqianik qanuriliurutingit talvani, naunaiqtuq una timiqutigiyanginnut pipkaidjutiyuq akhuurutauyuq ayurhauingit unalu pipkattailiyaalu ilihagtut pigiami ihariagiyauyuq uqauhinginnik qanuritaakhainnik. Una ilitariyauyuq ukunannga Tikkuuqtauhimayut Katimayiingit, OAG, NTI unalu Ilinniaqtuliriyiitkut, aadlanit.

Tamna nutaaq timiqutigiyanginnut pingahut aadlatqiiktut uuktuutit piliuqtuq akhuurutauyuq ihuiguugutigiyayut ukunanit iliharviit pittailiyaa tuniqhaininnga uumannga nakuuqpiaqtunit unalu ihuaqtullu ilihainiqmut pinahuarutinga, unalu ihuaqtuq naunaiyaininnga ilihagtunut qanuriliurutingit tamainni nunaptikni. Unalu, akhuurutauyuq piqalluanguinmat Inuktut uqayuktut ayuittiaqhimayut ilihagtittit ayuittiaqtut hakugiktittaa hapkuat uuktuutigiyayut, imaatut ikmat (1) piqalluanguinmat Inuktut-uqayuktut sikuuqtittiit; unalu (2) pilimainmat ihuaqtumik tunigiami tahapkuat Inuktut uqayuktut sikuuqtittiit nunallaanut, ihuaqtuq ukununnga aadlanguqtittuq uuktuutit unalu piqalluanguinmat ihuarhaininnga ilhapkaidjutinganik minitsinik unalu tuniyayuq uqauhingit ilhapkaidjutinganik atauhiqmik ilihagtunut ilihaidjutinginnullu.

Tahapkuat aadlangurninngit piunayayut Ilanganut 4 umangga *Ilihainiqmut Maligaq*:

- Piqaruknaiqmat pingahut aadlatqiiktut uuktuutit atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut kihimi avalittumik, ihuaqtumik, kihimi aadlanguqtaaqtumik, tunngavinga naunaiykaiyuq ukunannga atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut uuktuutit aadlanit nunanganni. Ikiykiyuumiqlugu akhuurutauyuq aadlatqiinnga nunallaani piqagtut pingahut aadlatqiiktut uuktuutit piliuqtut, una tunngavinga nakuuyumik munariniaqtaa piqalluanguittunik Inuktut uqayuktut sikuuqtittiit, unalu pipkaidjutiyuq aadlanguqtaaqtumik tuniqhaininnga atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut that naunaiqtitaa nakuuyumik ilihagtut qanurittaakhaanik tamainni nunaptikni, unalu pipkaidjutiyuq ihuaqtumik qanuriliurutingit naunaiyaininnga.

- Una ihuaqtumik tunngavinga munariyauniaqtuq Ministamit, angirutiaqtuq naunairiami qanuraaluktut ilihapkaidjutinganik ikaarninnga ihariagiyuq uumani tamarmik uqauhingit tamainnut ilihagtunut unalu angirutinga tunigiami maliktakhat kitut uqauhingit ilihapkaidjutinganik atuqtauniaqtut tamarmiknut ilihaidjutinut. Ihuaqhaiplogu una, nakuuyumik piniaqtuq havaktut naunaitkotaliripkaigiami maliktakhanginnik naunaipkainiaqtait Inuinait ilihagtiuyut ihuatqiamut ihariagininnanut, taimaatut ihuaqniaqmat ilihimagiami qaffuyut sikuuqtittiikhat ihariagiyuyut, kituni nunallaani unalu kitunut ilihagtunut/ilihaidjutinut. Ministamit naunaipkainiq piniaqtut ukunannga tamarmik nunagiyamikni ukiunganik, inuinnaugumi, angutaugumi, arnaugumi, maniliurutiqarninnga, ilihaidjutinga, havaaqarumiluuniit unalu aktikkulaanga havakviup tunigiami atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut, hunamik tamna nutaaq timiqutigiyanginnut pingitkumiuk.
- Tuniqhaininnga uumani *Inuit Uqauhinginnik Tammaqtailiniqmut Maligaaq* pimmariktumik piplugu ukununnga pilaarutinga angayuqqaanguyut nutaqqangit pigiami Inuit uqauhingit ilihaidjutingit aadlanguqniaqtut aadjikutarinahuariami pilaarutinga pigumi amigaitqianik ilihapkaidjutinganik ittukhaq Inuit uqauhinginnik. Una nampanganiq amigaitqiamikluuniit ilihapkaidjutinganik ittukhaq Inuktut. Ilihaliharaangamik unalu ilangini nunallaanginni piqaqtut qanuritaakhaanik, tamna pusantnga ilihaidjutinginnik, ilihagtamiknik, angitqiyauniaqtuq. Taimaa amigaitqiaq Inuktut uqayuktut sikuuqtittiit ayuirhaqtauyut timiqutigiyaumungaulirumiklu, angitqiyauniaqtuq pusantnga ilihapkaidjutinganik ikaarningit tuniyut Inuktut piniaqtuq. Naunaiqtauyukhaq, pihimmaaqaqtaut tunigiami Uviititut aadlamik uqauhiq.

Hapkuat aadlangurninngit tuniniaqtait tahapkuat ikayuutikhat:

- Ihuarninnga tuniqhaininnga unalu qanurittaakhaanik nunallaamit nunallaamut unalu avikturhimayumit avikturhimayumut, taimaa ilitaritillugit piqaqtuq tadja akhuurutauyuq aadlatqiilik uqauhinginnik ihariagiyangit hakugikningillu nunallaanit avikturhimayunitlu.
- Ihuaqtuq unalu ihuaqtunik naunaiyainiq ilihagtunut qanuriliurutingit.
- Ihuarhaffaarniq umannga pivallianiq, angirutautinganik unalu hungiutiyuqlu ayuirhagakhanik.
- Qanuriliurutinganit pihimayuyq ihumaliurniq pitqutigiquplugu ukununnga ilihapkainiqmut minitsinik.
- Ihuaqhaqhimayut qanuriliurutinga unalu havaktipkainiqlu uuminnga timiqutigiyanginnut aadlanguqpaktuq uqariami unalu ihuarhilugulu piqalluangittuq Inuktut uqayuktut sikuuqtittiit.
- Angitqiamik naunaiyainiq pivallianiqmut nutaamut Inuktut uqayuktut sikuuqtittiit unalu ayuirhaqhimmaaqaqninga, ikayuutimiklu unalu havakhimmariamiklu nutaat Inuktut uqayuktut sikuuqtittiit.
- Pihimmaaqtuq pivallianiq Inuktut ilihapkaigiami ikayuutikhat unalu atuqtakhangit ihariagiyuyut, unalu ayurnainniaqtuq unalu ihuatqiangulunilu piimayanginnik atauhiinaqmik uqauhilgit tunngavinga.
- Tamna piimayanginnik aadlangurninngit pipkaidjutiniaqtuq timiqutigiyanginnut aadjikutaanik ukununnga nakuuqpiaktumik tunngavinga atuqtauyuyq ukunannga Kativik Iliharviup Katimayiingit Nunavikmi.

**Tamna Nunavut
Kavamanga unalu
Ilinniaqtuliriyiitkut
akhuuqtut atauhiinaqmik
uqauhilgit ilihainiqmut
unalu ilihaidjutinginnik
iniqtiqtut ilihagtut
uqayuktut Inuit
uqauhinginnik.**

Nunagiyamikni Munariniq ukununnga Atauhiinaqmik uqauhilgit Ilihainiqmut

DEA-ngit piqainnaqniaqtut akhuurutauyumik havaktut ikayuriami Ministauyuq pitqutigiquplugu ukununnga atauhiinaqmik uqauhilgit ilihainiqmut, taimaa kingulliqpaaq ihumaliurut inniaqtuq Ministamit. DEA-ngit pihimaniaqtaat unalu ihumagilluaffaaqlugillu ihariagiyanginnik havaktut piliuriami nunagiyamikni ilihaidjut. Una ilihaidjut ihuarhaqtaa ihuaqtumik ilihainiqmut pinahuarutinga unalu atuliqtitaunginnarialik nunagiyamikni pitquhingit unalu piyut nunagiyamikni uqauhingit ihariagiyanginnik, tikinnahuaqtangit unalu uqauhinginnik piumayanginnik. Tuniyut DEA-ngit havaktut hapummigiami nunagiyamikni avikturhimayulluuniit uqauhingit piumayanginnik pipkaidjutiniaqtaa havakvinga ihumagilluariami tamainnut uqauhingit qanuriliurutingition unalu ayuitamikkik pivallianiq, talvuunga hakugiktinniaqtaat Inuktut ayuirhaniq qanurittaakhaanik tamainnut Nunavummiut.